

Förstärkt anställningstrygghet för dig som modersmåslärare

Sally Gordon, ombudsman
Per Båvner, utredare

Varför modersmålsundervisning är så betydelsefullt

- Stärker elevernas identitet och självkänsla
- Stödjer flerspråkig utveckling
- Bidrar till språklig mångfald och samhällsintegration

Modersmåslärares situation

- Verksamheten baseras på elevantal, som ständigt ändras
- Elevunderlaget varierar över tid och lärarnas anställningsunderlag påverkas årligen
- Läraren måste finna sig i att resa mellan olika skolor och genomföra undervisning i lokaler som inte alltid lämpar sig för ändamålet
- Eleverna är inte alltid motiverade att komma till sina lektioner
- Läraren kan behöva producera sitt eget undervisningsmaterial
- Läraren ingår inte alltid i ett kollegialt sammanhang med andra lärare på skolan/skolorna
- Läraren förväntas vara tolk eller formulera veckobrev till vårdnadshavare som inte kan svenska än
- Ansvaret för lärarens arbetsmiljö bollas mellan den kommunövergripande enheten/privata bemanningsföretaget och resp. skolas rektor
- Modersmåslärares löner påverkas negativt av marknadsläget, i förhållande till många andra lärargrupper

Dessa mycket viktiga och angelägna frågor behöver också adresseras

Men, ikväll skall vi fokusera på vilka krav skollagens krav ställer för tillsvidareanställning.

Legitimationsregler och undantag

- Huvudregeln är att det krävs lärarlegitimation för att få en tillsvidareanställning som lärare i skolväsendet.
- För lärargrupper som saknar legitimation finns undantag som möjliggör tillsvidareanställning. Det gäller exempelvis modersmåslärare, yrkeslärare och lärare i vissa estetiska ämnen, där det är svårt att hitta behöriga lärare med formell lärarutbildning.
- **Modersmåslärare** kan tillsvidareanställas utan lärarlegitimation Eftersom det finns ett begränsat antal utbildningar för vissa modersmål, godkänns annan relevant kompetens, som exempelvis språkkunskaper och kulturell förståelse.

Behörighetsläget för modersmåslärare

- Behörigheten bland modersmåslärare är relativt låg, med endast omkring 34,1% i grundskolan och 33,6% i gymnasiet som har formell lärarbehörighet. Detta beror främst på att många modersmåslärare undervisar i språk för vilka det inte finns nationella lärarutbildningar eller legitimationer, vilket skapar en utmaning för att formellt validera deras kunskaper och utbildning.
- Regionalt varierar andelen behöriga modersmåslärare kraftigt beroende på tillgången på utbildade lärare i specifika språk. Storstadsregioner som Stockholm och Skåne tenderar att ha något högre behörighetsgrad jämfört med glesbygdsområden, där det kan vara svårt att hitta behöriga lärare i mindre förekommande språk.

Validering av en utländsk lärarutbildning till svensk lärarlegitimation

1. Bedömning hos UHR
2. Ansökan hos Skolverket
3. Granskning av utbildning
4. Kompletterande utbildning
5. Språkrav
6. Beslut om legitimation

Kompletterande utbildningar för lärare

Utländska lärares
vidareutbildning (ULV)

Kompletterande pedagogisk
utbildning (KPU)

Vidareutbildning av lärare som
saknar lärarexamen (VAL) –

<https://www.studera.nu/>

Svenska som inträdeskrav till högskole-/ universitetsutbildning

- **Komvux SVA 3**
- **TISUS testet** för personer med en utländsk eftergymnasial utbildning som vill ansöka till Universitet eller högskoleutbildning men saknar betyg motsvarande SVA 3.
TISUS finns tillgängligt på flera universitet.

Regerings arbete med modersmål

- I Tidöavtalet framhålls att modersmålsundervisningen i Sverige ska granskas för att säkerställa att den inte negativt påverkar integrationen eller elevernas utveckling av kunskaper i svenska språket. Regeringen har tillsatt en utredning för att undersöka om modersmålsundervisning i sin nuvarande form kan hämma elevernas möjligheter att lära sig svenska, vilket ses som avgörande för integrationen
- Syftet med denna utredning är att avgöra om modersmålsundervisning bör justeras eller begränsas, framför allt för elever som nyligen kommit till Sverige, så att de snabbare kan integreras genom bättre språkkunskaper i svenska. Dessutom är det värt att nämna att det finns en lång tradition och rättighet för elever att utveckla sitt modersmål enligt språklagen och skollagen, särskilt för nationella minoritetsspråk
- Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2025

Vilka behov av förändringar finns?

- Insatser för fler behöriga modersmåslärare
- Tydligare regelverk – för bla ökad likvärdighet
- Men:
- Det finns flera studier som påvisar att både modersmålsundervisning som studiehandledning på modersmål är gynnsamt för kunskapsutvecklingen.
- Att få *ämnesundervisning på modersmål* gynnar lärandet i stort. Minst behövs studiehandledning.
- Integrationsproblematiken varken beror på modersmålsundervisningen eller löses genom att modersmålsundervisningen tas bort.

**Besök gärna
Sveriges
Lärares
hemsida**

[https://www.sverigeslarare.se/yrkesroll/larare/modersmalslarare/
bli-medlem-modersmalslarare/](https://www.sverigeslarare.se/yrkesroll/larare/modersmalslarare/bli-medlem-modersmalslarare/)

Tack för idag!